

EKOLAND

ONAFHANKELIJK VAKBLAD VOOR DE BIOLOGISCHE KETEN

Thema
Voorjaar

BEDRIJF IN BEELD

DE DENNENHOEVE

4

No. 4/2021

Een uitgave van
Uitgeverij van Westering
Losse verkoop € 13,49
www.ekoland.nl

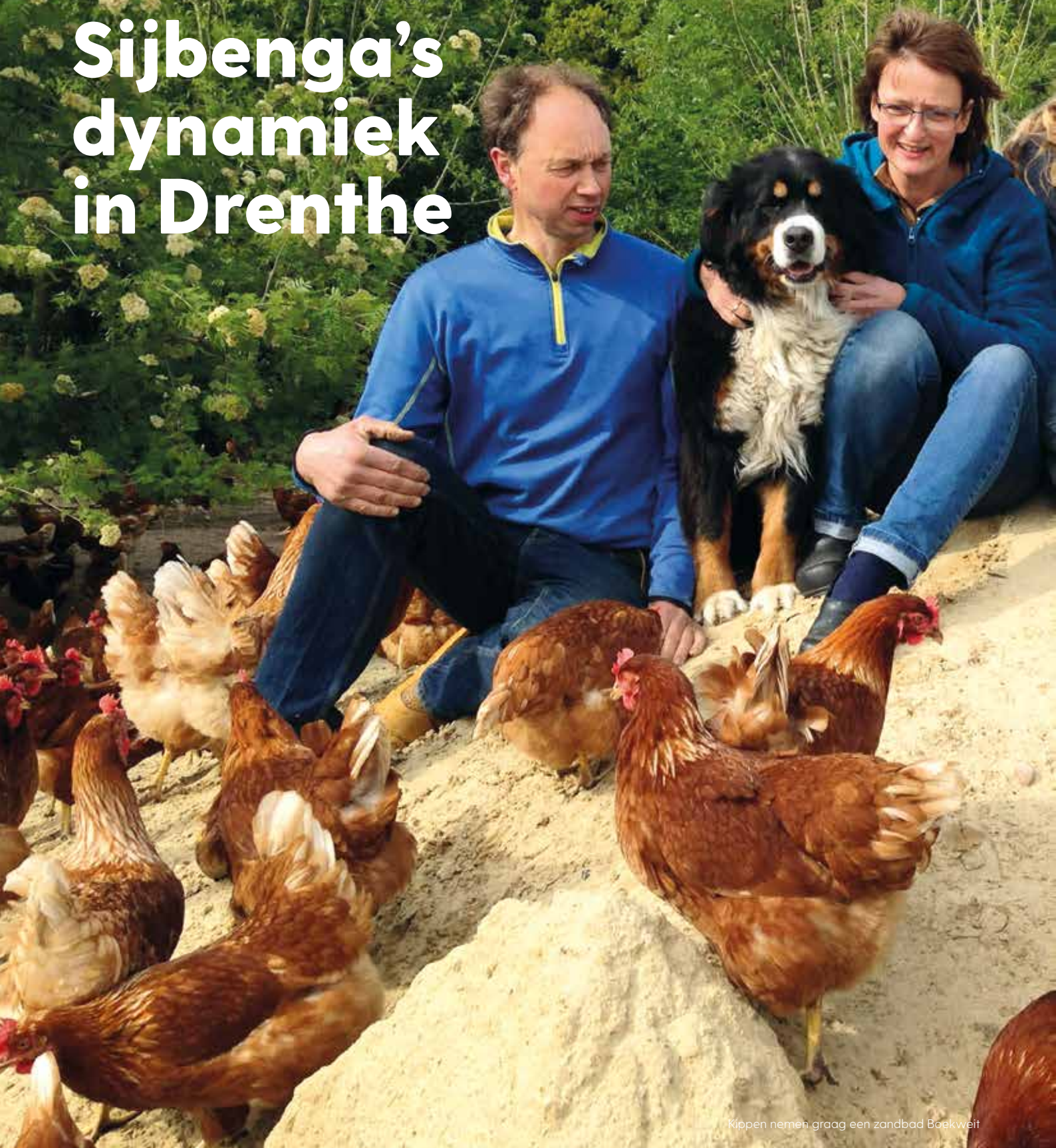
Zonder
wormengeen
eitjes

Welke
groenbemester
kies ik?

Vorbewerken
loont op
zwarekleigrond

KEES EN JOLANDA: "ALS JE MET DE NATUUR WERKT, KUN JE HEEL VER KOMEN."

De Dennenhoeve Sijbenga's dynamiek in Drenthe

Kippen nemen graag een zandbad Boekweit

In Nederland zullen weinig bedrijven te vinden zijn met zo'n grote biodiversiteit als De Dennenhoeve in Hooghalen. Eigenaar-boer Kees Sijbenga combineert een pluimveehouderij met akkerbouw. De pluimveehouderij beschikt over een prachtige uitloop voor kippen en hanen. Op de akkers teelt hij gewassen zoals boekweit, lupine, zonnebloemen en huttentut. In strokenteelt en mengteelt, wat zorgt voor een grote rijkdom aan bijen en insecten. Tussen deze voor Nederland al tamelijk bijzondere gewassen tref je ook nog het exotische teff aan.

TEKST **PETER BRUL** | FOTO'S **MICHIEL BUS, PETER BRUL & ADJA.NL**

In 2015
wonen
Kees en
Jolanda de
verkiezing
van de
mooiste
uitloop
voor
kippen.

Kees Sijbenga heeft al zo'n vijftien jaar een biologische pluimveehouderij. Hij combineerde dit een tijd met een gangbaar akkerbouwbedrijf. De akkerbouw was relatief klein met 25 ha, maar is sinds kort aardig uitgebreid tot momenteel zo'n 45 ha. Daarbij wordt veel samengewerkt met Land van Ons, Natuurmonumenten, de Drentse Waterleidingmaatschappij en er zijn ook contacten met Staatsbosbeheer. De omschakeling van de akkerbouw naar biologisch zette Kees zo'n vier jaar geleden in gang. Inmiddels is het gehele bedrijf biologisch-dynamisch en dragen de producten het Demetermerk. Bij het De Dennenhoeve hoort ook nog 2½ ha bos.

In zijn pluimveehouderij houdt Kees 3.000 legkippen met hanen in een serrestal met 1,5 hectare uitloop. In 2015 won hij de verkiezing van de mooiste uitloop voor kippen; de verkiezing werd georganiseerd door Bionext en LBI. In de uitloop wordt de natuurlijke omgeving van hoenderachtigen, de bosrand met bomen, struiken en grove grassen op open plekken, zo goed mogelijk nagebootst. Tijdens het bezoek van Ekoland konden de kippen jammer genoeg geen gebruik maken van deze prachtige uitloop. In verband met vogelpest was een ophokplicht van kracht. Het overgrote deel van het voer voor het pluimvee komt van het eigen akkerbouwbedrijf met mengsels van granen en peulvruchten, maïs en dit jaar voor het eerst ook zonnebloemen. De eieren zijn

het werkterrein van Kees z'n vrouw Jolanda en worden onder het Demetermerk via De Grote Kamp geleverd aan EkoPlaza.

Drenthe telt vrij weinig biologische akkerbouwbedrijven. Daardoor zijn er weinig mogelijkheden om met collega's in de omgeving samen te werken, bijvoorbeeld bij mechanische onkruidbestrijding, of om van en met elkaar te leren. Een aantal jaren geleden werd in Groningen een studieclub opgericht van akkerbouwers op zand- en dalgronden in deze provincie. Kees neemt daar met een aantal collega's uit Drenthe en de Duitse grensstreek aan deel. Het is een behoorlijk fanatieke studieclub, vertelt hij, waarbij ook veel wordt samengewerkt qua machines, nieuwe teelten en afzet van producten. Eén van de onderwerpen die de afgelopen jaren in de studieclub aan bod zijn gekomen is strokenteelt. In 2020 startte een proef met biologische strokenteelt op het proefbedrijf voor de Veenkoloniën in Valthermond. Ook Kees richtte een groot deel van zijn akkerbouwgronden in met strokenteelt. De stroken hebben een breedte van zes meter. Dat systeem wordt nu doorgezet op alle percelen. Ook op een aantal esgronden in Diever en Hooghalen, die sinds kort in bezit zijn van Land van Ons en door Kees worden beheerd. Zulke smalle stroken betekenen in verhouding veel randen. Randen zijn uit oogpunt van (insecten)biodiversiteit het interessantst en sorteren qua ecologische gewasbescherming het meeste effect.

Kippen in het binnenverblijf in de startblokken om naar buiten te gaan

Tarwe en veldboon

De volgende generatie (zoon Gerco) dient zich aan

Kees bij de kisten met boekweit

Het buitenverblijf

De akkerbouw van de Dennenhoeve staat voor een belangrijk deel in dienst van de pluimveehouderij. Niet alleen wordt er in stroken geteeld, maar een groot deel van de stroken bestaat ook nog eens uit mengsels. Het gaat dan met name om mengsels van granen en vlinderbloemigen, zoals tarwe en veldbonen, gerst en erwten, haver en lupine. De mengsels worden gedorst door de loonwerker en op het eigen bedrijf gedroogd en geschroot. Vorig jaar is gestart met de teelt van boekweit, zowel in strokenteelt op het eigen bedrijf als op het nabijgelegen perceel van Land van Ons. Die combinatie van stroken en mengteelten, met bloeiende vlinderbloemigen en bijenplant bij uitstek boekweit, zorgt voor een grote diversiteit en kwantiteit aan insecten. Dat levert niet alleen goede bestuiving op van de gewassen, maar ook optimale condities voor roofinsecten of predatoren zoals zweefvliegen, die eventuele plaaginsecten onder controle houden.

Zonnebloemen in het strokensysteem staan dit jaar voor het eerst op het teeltplan. Bedoeling is om de zonnebloemen primair te telen voor de productie van olie. Kees gaat ervan uit dat er een goede markt is voor Demeter zonnebloemolie uit eigen land. De perskoek is een welkome aanvulling in het kippenvoer. In samenwerking met Land van Ons wordt op twee essen *Camelina sativa* oftewel dederzaad of huttentut geteeld. Dat is een oud cultuurgewas in Nederland, dat praktisch verdwenen was en nu aan een voorzichtige opleving bezig is. Als kruisbloemige is het een wel-

Bedrijfsgegevens De Dennenhoeve

Gezinsbedrijf van de familie Sijbenga

Arbeid | Kees Sijbenga, vrouw Jolanda werkt mee in de pluimveehouderij en zoon Gerco in de akkerbouw

Areal | ca 48 ha; pluimveehouderij, akkerbouw, bos

Grondsoort | humeuze zandgrond

Gewassen | strokenteelt, mengsels granen-peulvruchten, waspeen, boekweit, zonnebloemen, teff, lupine, camelina

Veestapel | 3000 legkippen plus hanen

Ras | Brown Nick

Bemesting | eigen kippenmest plus maaisel natuurterreinen

Afzet | eieren via De Groote Kamp, akkerbouw diverse afnemers

Machine-park | trefflerreg, schoffeltuigen, eco-ploeg

Bijzonderheden | gemengd biologisch dynamisch bedrijf met strokenteelt, mengteelten en bos. Mooiste kippenuitloop van Nederland 2015

Website | www.sijbenga.nl

Boekweit

Erwt

Falicia

Graan en lupine

‘Smalle stroken
betekent in verhouding
veel randen.’

Gerst en erwt

Land van Ons

Land van Ons is een coöperatie die in 2019 is opgericht om land aan te kopen met geld van de deelnemers teneinde veel meer natuurinclusieve landbouw te realiseren. De organisatie had in November 2019 nog nul leden en in November 2020 9.000 leden. Inmiddels staat de teller op circa 12.000. men bepaalt zelf hoeveel men inlegt voor de aankoop van grond. Dat ligt voor tenminste twee jaar vast. In April 2020 werd het eerste perceel aangekocht, zo'n 7,5 ha van een oude es vlak bij het bedrijf van de familie Sijbenga. Daar is (door Kees Sijbenga) in 2020 7 ha boekweit geteeld, naast een ¼ ha bloemenstroken en struweel. De boekweit is met product van andere biologische en natuurinclusieve boekweittelers gepeld en vervolgens verwerkt tot een serie producten. Die zijn in een doos met een boekweitpakket via de eigen webshop aangeboden aan de leden van de coöperatie. De es in Hooghalen wordt beheerd in nauwe samenwerking met Kees Sijbenga en daar is in het voorjaar van 2021 nog een es in het wat verder weg gelegen Diever bij gekomen. In beide gevallen wordt biologische strokenteelt toegepast, met uit oogpunt van (agro)biodiversiteit interessante gewassen als winterrogge (deels in 'eeuwige rogge' ten behoeve van specifieke akkerflora), lupine, boekweit en Camelina.

Meer info: www.landvanons.nl

kome aanvulling op de vruchtwisseling en net als de vlinderbloemigen, de boekweit en de zonnebloemen is het een rijke bloeier, die de biodiversiteit en daarmee de gezondheid van het bedrijf ten goede komt. De camelina wordt net als de zonnebloemen geteeld voor de olie, waarbij de perskoek in het kippenvoer gaat.

Basisbemesting is de kippenmest met maaisel van nabijgelegen natuurterreinen van Staatsbosbeheer. Er is een licht overschot aan kippenmest uitgaande van de fosfaatregels; het overschot gaat naar een biologisch akkerbouwbedrijf in Groningen. Het mengsel van kippenmest en maaisel wordt overwegend gebruikt in voorjaarsbemesting, deels ook nog wat in het najaar voor de groenbemesters. De akkerbouw staat voor ongeveer de helft in dienst van de pluimveehouderij. Er zijn een beperkt aantal activiteiten die door de loonwerker worden gedaan. Dat betreft vooral mest verspreiden en de oogst van granen, zaden en peulvruchten.

Kees begon al zo'n vijftien jaar geleden met de teelt van teff, het graan van de hooglanden van Ethiopië. Hij heeft nu ook nog een hoekje teff en wil dat graag uitbreiden. De fijnzadige en niet erg onkruidonderdrukkende teff is echter niet het gemakkelijkste gewas op de humusrijke en onkruidrijke zandgrond. Teff heeft heel weinig stikstof nodig en past daarom ook mooi op percelen van de Waterleidingmaatschappij die Kees in gebruik heeft. Daar moet de bemesting heel laag zijn om uitspoeling, met name van nitraat, zoveel mogelijk te reduceren. Dit jaar wordt voor het eerst samen met Gerard Lanting in Oosterhesselen waspeen geteeld. De oogst gebeurt door Laarakker en het product is bedoeld voor de conserven in potten met Demeter peen en doperwt-wortel combinatie van Machandel in Haulerwijk. ■